

Književna poročila

Domača knjižnica. Izdajatelj, založnik in odgovorni urednik: Dr. Ljudevit Koser, v Juršincih pri Ptuju, Štajersko. Leto 1915. 8°. 1. in 2. zvezek, 60 v.

V sedanji splošni književni puščavi, ko so začasno umolknili naši založniki, nas mora iznenaditi podjetnost zasebnika, ki se loti izdavanja „najcenejše“ knjižnice. Ni ga ustrašila stereotipna usoda nebroj naših „knjižnic“, „bibliotek“ in podobnih poskusov. O kakem podrobnem načrtu založnika ne izvemo. Obeta nam splošno, da bodo pri „Domači knjižnici“ sodelovali naši najboljši prevajalci, priobčevati hoče samo najboljša dela iz svetovne književnosti, pa tudi dela naših domačih pisateljev. Žal, da prva dva zvezka nista udejevala založnikovih obljub. Prevajati za Slovence iz hrvaščine ali celo iz nemščine je nepotrebno delo, ker razume tudi preprost čitatelj brez posebne težave izvornik. V opravičbo prevoda iz hrvaščine utegne služiti dejstvo, da je Avg. Šenoa povest „Prosjak Luka“ večini težje dostopen; Bloemovo „Železno leto“ pa kljub navidezni aktualnosti ni zaslužilo, da sta se mučila z njim dva prevajalca. Dr. Lj. Koserja spomini na Pariz so mestoma vendar premalenkostni; želimo pa, da doseže potopisec svoj idealni namen: vzbuditi v našem dijaštvu zanimanje za široki svet. — Tam na zadnji strani se skriva — biser med peskom — Župančičeva pesem „Dete čeblja“, porojena v podobnem občutju, kakor njegov „Razgovor“ v zadnji Zvonovi številki.

Kapistran.

Vjesnik kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskog arkiva. Uredjuje dr. Ivan Bojničić pl. Kninski. God. XVI. Zagreb, 1914. Leks. 8°. 320 str. 8 K.

Običajno izhaja to široko zasnovano zgodovinsko glasilo četrletno, a za 1914 je izšla ena obsežna knjiga. Iz bogate njene vsebine hočemo omeniti te-le razprave: Kerubin Šegvić, ki je bil nekdanj v Kotoru gimnazijski katehet, a je sedaj župnik nekje v Dalmaciji, je napisal razpravo o samostanu Poljudu blizu Spljeta, ki po njegovih izvajanjih hrani velike tradicije frančiškanskega reda in je prava zakladnica umetniških del. R. Strohal priobčuje nekoliko cirilskih listin, ki jih hrani ljubljanska licejska knjižnica in ki se tičejo nekdanje granice (16. in 18. stoletje). Iz iste knjižnice je Strohal prejel tudi nekaj glagolskih dokumentov, ki jih priobči drugje. To so večinoma poročila zaupnikov avstrijskih komandantov o kretanju turške vojske v 16. stoletju, ki so jih komandanti potem pošiljali na glavarje večjih mest v Primorju, na Reko, v Istro in po južni Kranjski, zlasti v Kočevje. Strohal tu dodaja: „Več iz ovih glagolskih isprava jasno razabiremo, da je u Kranjskoj osobito južnoj bilo kaošto i u Hrvatskoj najobičnije pismo u 16. vijeku glagolsko pismo, jer se inače ne bi na tom pismu slala narodu ovakova obavještenja. I ove isprave potvrđuju moje uverenje . . . , da glagolsko pismo nije bilo istom docnije (šele pozneje) uneseno (iz Primorja) u zagrebačku biskupiju kaošto ni u južnu Kranjsku . . . već da je ovdje od vajka daživjelo kao i drugdje u hrv. narodu.“ Dr. Bojničić priobčuje sličan materijal iz ljubljanskega „Rudolfina“. Njegovo vsebino že poznamo z ovitkov „Izvestij Muzejskega društva za Kranjsko“ (III; št. 3, 4). — Prof. dr. Gavro Schwarz poroča o zgodovini zagrebške izraelske občine v 19. stoletju. Za jurista je važen pravnozgodovinski materijal, ki ga priobčuje R. Strohal v odlokih sodišča v Veprincu v Istri od l. 1589–1591. V zanimivi študiji prikazuje